

วารสารพยาบาลตำรวจ
Journal of The Police Nurses

จิตตปริเขต : วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมและเกณฑ์การประเมินในคลินิก
AFFECTIVE DOMAIN: BEHAVIORAL OBJECTIVES AND CLINICAL EVALUATION CRITERIA

เตือนใจ เจริญบุตร¹

Taunjai Jaroenbootra

¹อาจารย์ พันตำรวจเอกหญิง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี 12150

Nursing Instructor, Pol.Col., Faculty of Nursing, Western University, Lam Luk Ka, Pathum Thani, 12150, Thailand

¹³Corresponding author E-mail: tjeb1951@gmail.com

Received: November 25, 2022

Revised: December 28, 2022

Accepted: December 29, 2022

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายทางการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิปริเขตหรือสติปัญญา จิตตปริเขตหรือจิตใจ และทักษะปริเขตหรือการปฏิบัติ จัดเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ครบถ้วน อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านสติปัญญาและการด้านทักษะการปฏิบัติเป็นสิ่งที่คุ้นเคยและจับต้องได้ แต่การวัดและประเมินผลทางด้านจิตใจของผู้เรียน เช่น การตระหนักรู้ การรับรู้ในคุณค่า ความรู้สึกรับผิดชอบในการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก เมื่อเทียบกับด้านสติปัญญาและทักษะการปฏิบัติ เพราะทั้ง 3 ด้านนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกตัวอย่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และเกณฑ์การประเมินในจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริเขตตามแนวคิดของ Krathwohl, Bloom, and Macia (1964) เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนทางการพยาบาลในคลินิกได้นำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังต่อไป

คำสำคัญ : จิตตปริเขต, วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม, เกณฑ์การประเมินผลในคลินิก

Abstract

Three educational objectives, cognitive or intellect domain, affective or psychological domain, and psychomotor skill or practice, can improve all students' learning outcomes. The examples of measuring and evaluating learning outcomes in terms of intelligence and practical skills are familiar and tangible; however, measuring and evaluating the psychological effects of learners such as awareness, perception of value, and sense of responsibility for learning is quite difficult because these domains are inseparable from each other. Therefore, this article aims to give examples of behavioral objectives, and evaluation criteria in educational objectives in the field of affective domain based on the concept of Krathwohl, Bloom, and Macia (1964) as a guideline for nurse teachers in clinical setting to apply in accordance with expected learning outcomes.

Keywords: affective domain, behavioral objective, clinical evaluation criteria

บทนำ

คำจำกัดความของผลลัพธ์การเรียนรู้ หมายถึง “ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในทำงานระหว่างการศึกษา” โดยผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาต้องมียังน้อย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านจริยธรรม และ 4) ด้านลักษณะบุคคล รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศในกฎกระทรวง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2565 (Ministerial Regulations, 2022)

Bloom, Englehart, Furst, Hill, and Krathwohl (1956) ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน โดยการพัฒนาผู้เรียน จำเป็นต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) พุทธิปริเขต (cognitive domain) เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสติปัญญาและการใช้เหตุผล 2) จิตตปริเขต (affective domain) เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึก ทศนคติ และการจงใจ และ 3) ทักษะปริเขต (psychomotor domain) เกี่ยวข้องกับ ความถนัดทางร่างกายและทักษะการแสดงความสามารถทางการปฏิบัติ (Reilly & Oerman, 1999) โดยจุดเน้น คำถาม และวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bloom et al. (1956) มีรายละเอียดพอสังเขป ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 องค์ประกอบ จุดเน้น คำถาม และตัวอย่างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทางการพยาบาลในคลินิกตาม จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom et al. (1956)

องค์ประกอบ	จุดเน้น	คำถาม	วัตถุประสงค์การเรียนรู้
พุทธิปริเขต (cognitive domain)	การรู้ข้อเท็จจริงและ มโนทัศน์	คุณรู้อะไร	ผู้เรียนสามารถบอกขั้นตอนการใส่ สายสวนปัสสาวะได้
ทักษะปริเขต (psychomotor domain)	ความสามารถใน การปฏิบัติ ภายในเวลา และมีความถูกต้อง	คุณสามารถ ทำอะไร	ผู้เรียนสามารถใส่สายสวนปัสสาวะ ได้อย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ ภายในเวลาที่กำหนด
จิตตปริเขต (affective domain)	ความรู้สึกรู้สึก ความเชื่อ คุณค่า	คุณรู้สึกอย่างไร	ผู้เรียนตระหนักว่าผู้รับบริการ แต่ละรายมีสิทธิที่จะได้รับการพยาบาล ที่มีคุณภาพ

จากตาราง 1 พบว่า ความสัมพันธ์ของ 3 องค์ประกอบ คือ เมื่อผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสติปัญญาและทักษะ ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาจิตใจไปด้วย เพราะทุก ๆ พฤติกรรมของสติปัญญาและทักษะจะมีองค์ประกอบของจิตใจรวมอยู่ด้วยเสมอ ซึ่งคุณลักษณะด้านจิตใจ ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง การปรับตัว และความรับผิดชอบ

มีข้อพิสูจน์แล้วว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (Laeheem, 2014) อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษายังเน้นความรู้ความเข้าใจและทักษะมากกว่า การพัฒนาด้านจิตใจ

ส่วนใหญ่ผู้สอนจะกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมครอบคลุมด้านความรู้และการนำความรู้ไปใช้มากกว่าด้านจิตใจ เช่น การตระหนักถึงความสำคัญของเนื้อหาที่จะเรียน หรือในวิชาชีพ

พยาบาล การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกตระหนักในการแสดงบทบาทเป็นผู้พิทักษ์สิทธิของผู้รับบริการ หรือแสดงความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของพยาบาล สาเหตุที่ผู้สอนไม่ค่อยกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในด้านจิตใจ หรือคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม อาจเนื่องจากคำอธิบายรายวิชาเน้นไปที่เนื้อหาของการเรียนรู้ที่ปรากฏ ต่อมาผู้สอนได้ออกแบบการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติซึ่งมักพบว่าการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบต่อสังคมขาดความชัดเจน

สำหรับการศึกษาพยาบาล ใช้ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Keskomon & Pranee, 2015) แต่ในความเป็นจริงผู้สอนยังใช้จุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom และคณะ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกตัวอย่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และเกณฑ์การประเมินผลด้านจิตตปริเขตหรือด้านจิตใจ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนทางการพยาบาลได้นำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริเขต

การพัฒนาจิตใจ เป็นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ประเภทที่มีความซับซ้อน จิตใจในที่นี้ หมายถึง ทักษะคิด การเห็นคุณค่าในตน การตั้งใจ การรับรู้ ความรู้สึก และความเชื่อ ดังนั้นการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจจึงหมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากผ่านกิจกรรมการเรียนรู้

โดยผู้เรียนแสดงออกถึงทัศนคติ การเห็นคุณค่าในตน การตั้งใจ การรับรู้ ความรู้สึก และความเชื่อในเชิงบวก ซึ่งการพัฒนาจิตใจมีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษาพยาบาล เพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์ของผู้เรียนจากการบ่มเพาะในการเรียนการสอน และเป็นสิ่งที่แสดงคุณค่าทางวิชาชีพพยาบาล เช่น จริยธรรม เป็นต้น (Wudhiwong, 2020) นอกจากนี้ เมื่อการจัดการศึกษาพยาบาลมีเป้าหมายเพื่อให้เกิด “คุณภาพและความปลอดภัยแก่ผู้รับบริการ” หรือผู้เรียนเป็นผู้มี “ความสามารถทางวัฒนธรรม” สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงเรื่อง “คุณค่า” ที่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนและส่งผลต่อการตัดสินใจทางการพยาบาลในการปฏิบัติงานประจำวัน

จุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริเขตเป็นพันธสัญญาทางความรู้สึก อารมณ์ ความเชื่อ คุณค่า 5 ระดับ ได้แก่ 1) การรับ (ตั้งใจรับ) แบ่งออกเป็น ความรู้ตัว ความตั้งใจรับ และความตั้งใจที่ถูกควบคุมหรือถูกเลือก 2) การตอบสนอง แบ่งเป็น การยินยอมในการตอบสนอง ความตั้งใจที่จะตอบสนอง ความพึงพอใจในการตอบสนอง 3) การให้คุณค่า แบ่งออกเป็น การรับคุณค่า ความพึงพอใจในคุณค่า การยอมรับ (ความแน่ใจ) 4) การจัดระบบ แบ่งออกเป็น การสร้างมโนทัศน์ของคุณค่า การจัดเรียงระเบียบระบบคุณค่า และ 5) การสร้างลักษณะโดยคุณค่าเดียวหรือคุณค่าซับซ้อน แบ่งออกเป็นชุดสรุปอ้างอิงและการสร้างลักษณะ (Thong-Uthai, 1980)

ตัวอย่างของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริเขตในการศึกษาพยาบาลที่ Reilly (1980) ได้ยกตัวอย่างไว้แต่ไม่ค่อยพบว่ามีหรือนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอน มีประเด็นและตัวอย่างดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ประเด็นและตัวอย่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตตปริเขต

ประเด็น ¹	ตัวอย่างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ²
1. การรับ (ตั้งใจรับ)	
1.1 การรู้ตัว	- ผู้เรียนสามารถแสดงความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเข้าไปพัฒนาแผนการดูแลร่วมกับผู้รับบริการและครอบครัว
1.2 ความตั้งใจรับ	- ผู้เรียนตั้งใจฟังผู้รับบริการแสดงความรู้สึกกังวลใจ
1.3 ความตั้งใจที่จะถูกควบคุมหรือถูกเลือก	- ผู้เรียนจัดข้อวิพากษ์ของพยาบาลที่ได้เสนอแนะมองเกี่ยวกับแบบแผนการใช้ชีวิตในคนกลุ่มต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน
2. การตอบสนอง	
2.1 การยินยอมในการตอบสนอง	- ผู้เรียนอ่านหนังสือตามรายการที่เสนอไว้ในรายวิชา
2.2 ความตั้งใจที่จะตอบสนอง	- ผู้เรียนเต็มใจอภิปรายความรู้สึกและคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับการดูแลผู้รับบริการที่เจ็บป่วยเรื้อรัง
2.3 ความพึงพอใจในการตอบสนอง	- ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการตีความวัฒนธรรมทางสังคมที่แตกต่างกันเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องสุขภาพและความเจ็บป่วย
3. การให้คุณค่า	
3.1 การรับคุณค่า	- ผู้เรียนให้โอกาสผู้รับบริการแสดงความคิดเห็น ความสนใจ และความต้องการ - ผู้เรียนยอมรับความรับผิดชอบในการฟังผู้รับบริการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนการดูแล - ผู้เรียนสนับสนุนผู้รับบริการให้แสดงความกังวลของตนเอง - ผู้เรียนสนับสนุนสิทธิของผู้รับบริการเรื่องความลับ
3.2 ความพึงพอใจในคุณค่า	- ผู้เรียนยอมรับความรับผิดชอบในการพัฒนาความสามารถที่ใช้ในกระบวนการประเมินทางจิตสังคม
3.3 ความแน่ใจ	- ผู้เรียนพิทักษ์สิทธิของผู้รับบริการ เมื่อมีการละเมิดสิทธิในการได้รับการดูแลของผู้รับบริการ
4. การจัดระบบ	
4.1 การสร้างมโนทัศน์ของคุณค่า	- ผู้เรียนกำหนดเกณฑ์การตัดสินความรับผิดชอบทางการพยาบาล เทียบกับวิธีพิเศษในการรักษาชีวิตผู้รับบริการในภาวะวิกฤต
4.2 การจัดระเบียบเรียงระบบคุณค่า	- ผู้เรียนกำหนดแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับค่านิยมทางวิชาชีพ เมื่อเผชิญกับการตัดสินใจประเด็นทางจริยธรรมด้านคุณภาพชีวิต
5. การสร้างลักษณะโดยคุณค่าเดี่ยวหรือคุณค่าซับซ้อน	
5.1 ชุดสรุปอ้างอิง	- ผู้เรียนตัดสินปัญหาสุขภาพในแง่ปัญหา จุดมุ่งหมาย สถานการณ์ และผลที่ตามมาแทนที่จะตัดสินด้วยกฎเกณฑ์ที่ยึดมั่นถือมั่น ความคิดเหมารวม
5.2 การสร้างลักษณะ	- ผู้เรียนพัฒนาปรัชญาของชีวิต ตามจรรยาบรรณส่วนตัวและวิชาชีพ ที่แสดงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการส่งเสริมสุขภาพและสวัสดิภาพของสมาชิกทุกคนในสังคม

¹แปลมาจาก Krathwohl, Bloom, & Macia (1964) โดย Thong-Uthai (1980), ²แปลมาจาก Reilly (1980)

การประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านจิตตปริเขต

เนื้อหาในส่วนนี้ ผู้เขียนนำเสนอตัวอย่างของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีการประเมิน

เครื่องมือประเมิน และเกณฑ์การประเมินในคลินิกของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริเขต ซึ่งบางหัวข้อผู้เขียนได้ปรับมาจาก Reilly (1980) ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีการประเมิน เครื่องมือประเมิน และเกณฑ์การประเมินในคลินิกของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริยศาสตร์

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	วิธีการประเมิน	เครื่องมือประเมิน	เกณฑ์การประเมิน
นักศึกษาสามารถแสดงความรับผิดชอบโดยการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้รับบริการที่เป็นเด็กวัยเรียนก่อนลงมือปฏิบัติ ¹	การสังเกตพฤติกรรม	Anecdotal notes	1. มีการอธิบายก่อนปฏิบัติตามขั้นตอนการพยาบาล 2. อธิบายขั้นตอนการพยาบาลด้วยภาษาพูดที่เด็กเข้าใจ 3. คำอธิบายถูกต้อง 4. มีการสนับสนุนให้เด็กถามคำถามและแสดงความรู้สึกกังวลออกมา 5. เด็กตอบคำถามได้อย่างถูกต้องและทันที
ผู้เรียนสามารถสนับสนุนผู้รับบริการให้แสดงความรู้สึกและความวิตกกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัดที่จะได้รับในเวลาอันใกล้*	การเขียน	บันทึกกระบวนการ (process recording) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้รับบริการ ในช่วงเวลาก่อนผ่าตัด	1. คำพูดที่เขียนออกมาและภาษาท่าทางของผู้รับบริการ 2. คำพูดที่เขียนออกมาและภาษาท่าทางของตนเอง 3. การตีความพฤติกรรมของผู้รับบริการอย่างเหมาะสม 4. ความสอดคล้องของกิจกรรมการพยาบาลกับสิ่งที่พบในการสื่อสาร
ผู้เรียนแบ่งปันประสบการณ์กับเพื่อนในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการและครอบครัว*	การพูด	การประชุมปรึกษาทางการพยาบาล (nursing conference)	การนำเสนอประสบการณ์การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการและครอบครัวแก่เพื่อนในคลินิก ² ได้แก่ 1. บอกข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. รายงานข้อมูลจากการสังเกตของตนเอง 3. แบ่งปันข้อมูลกับกลุ่มเพื่อนเพื่อตีความข้อมูล 4. แบ่งปันข้อมูลกับกลุ่มเพื่อนเพื่อสรุปความสัมพันธ์ของข้อมูล 5. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 6. รับฟังข้อเสนอแนะจากกลุ่มเพื่อนในการปฏิบัติงาน

¹Reilly (1980), ²ผู้เขียนแต่งขึ้น

สรุป

จุดมุ่งหมายทางการศึกษาด้านจิตตปริยศาสตร์สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนทางด้านจิตใจ ให้เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้รับบริการ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล สามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาลแก่ผู้เรียน เช่น ความรับผิดชอบในการดูแลผู้รับบริการ และการพิทักษ์สิทธิผู้รับบริการ เป็นต้น ซึ่งการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล โดยพัฒนาทางด้านจิตใจไปพร้อมกันจะช่วยเกิดประโยชน์แก่ผู้รับบริการมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้ที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการวัดและประเมินผลทางการพยาบาล ควรทำความเข้าใจกับเรื่องการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน พร้อมทั้งกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนก่อน แล้วจึงออกแบบการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Bloom, B., Englehart, M., Furst, E., Hill, W., & Krathwohl, D. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, handbook I: Cognitive domain*. New York, NY, Toronto: Longmans, Green.

- Keskomon, T., & Sanee, P. (2015). The cognitive domain of educational objectives, item difficulty indices, item discrimination indices and distracter analysis in multiple choice questions in professional education courses, bachelor of nursing science program, Police Nursing College, academic year 2013. *Journal of the Police Nurses*, 7(1), 1-14.
- Krathwohl, D. R., Bloom, B. S., & Masia, B. B. (1964). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, hand book II: Affective domain*. New York, NY: David McKay Company Incorporated.
- Laeheem, K. (2014). Are the affective domain characteristics related to students' academic achievement? *Journal of Social Sciences and Humanities Research*, 20(2), 221-243.
- Ministerial Regulations. (2022). *National qualification standards for higher education B.E. 2565*. Retrieved from https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/A/020/T_0028.PDF
- Reilly, D. E. (1980). *Behavioral objectives-evaluation in nursing* (2nd ed.). New York, NY: Appleton-Century-Crofts.
- Reilly, D. E., & Oerman, M. H. (1999). *Behavioral objectives: Evaluation in nursing* (3rd ed.). New York, NY: National League for Nursing.
- Thong-Uthai, U. (1980). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, hand book II: Affective domain from Krathwohl, Bloom, & Masia (translated in Thai language)*.
- Wudhiwong, K. (2020). The cultivation of ethics and professional ethics among nursing students: An approach for nurse preceptors. *Journal of Nurses Association of Thailand Northern Office*, 26(1), 66-75.